

Hrvatski List

izlazi u Puli, svaki dan u 6 sati ujutro

Pojedini broj 8 helera

Mjesečna pretplata 2 K 40 h

Glasni 30 h Petit-redak

Godina II.

Odgovorni urednik:
Josip Hain, Pula

Ponedjeljak, 24. travnja 1916.

Tiskom i nakladom
Jos. Krmpotić, Pula

Broj 284

Njemačka ne će napustiti rata podmornica.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 23. travnja. (D. u.) Službeno se javlja:

Ruski i jugoistočno bojište.

Nema ništa novoga.

Talijansko bojište.

Na jugozapadnom rubu doberdobske visoravni započela je neprijateljska navalna. Inače bijaše topovska djelatnost ograničena na primorskoj i koruškoj fronti na mjestimične topovske bojeve. Na Col di Lana opeta su naše čete osvojile sporište na Gratu, sjeverozapadno vrška, te su ga uzdržale proti neprijateljskoj navalni. Vršak sam stoji pod žestokom vatrom našega topništva. I u odsjeku Sugana kao što i kod Rive vršili su se živahniji topovski bojevi.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Hôtel, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 23. travnja. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Naše na novo osvojene jarke na česti Langemarek-Ypern morali smo isprazniti, radi nabujale vode, koja je onemogućila pravu. Prema jutru smo odbili južno Saint Eloi engleski napadaj sa ručnim granatama. Odbili smo engleske patrolne, koje su noću, nakon jake pripreme, išle protiv naših linija na obim stranama ceste Bepaumont-Albert. Kod Tracy le Val izjalovio se je neprijateljski napadaj sa plinovima, jer su se oblaci plinova vratili u francuske položaje. Lijevo od Mose zauzemos neprijateljske jarke jugoistočno Haucourta i zapadno visine Morte Homme. Desno iste rijeke, u dolini Woivre te na visinama kod Combres ostala je djelatnost ograničena na trajne, živahne topovske bojeve.

Istočno bojište.

Na jugu Naročkog jezera svršio je ruski napadaj od prilike jednog bataljuna jakih sila u našim zaprekama uz velike gubitke.

Balkansko bojište.

Ništa nova.

Vrhovno vojno vodstvo.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 23. travnja. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Usljed iznenadne navale, što smo je poduzeli, bile su neprijateljske bojne sile,

koje su se nalazile u odsjeku Motiki tik na jugu od Bitlisa, da se dadu na bijeg, ostavivši na stotine mrtvih i ranjenih. Po četverosatnom boju, koji se je bio na brijegu Kozma istočno od Muša, bio je neprijatelj suzbijen proti istoku. U bojovima na brdu Kop, istočno od Askale, učinili smo kraj ruskim navalama, te smo protunavalom suzbili neprijatelja, koji je kod toga pretrpio teških gubitaka, sa visokih obronjka sjeverno od ovog brda. Suzdržali smo neprijateljsku boju silu, koja je kušala da prodrde od Trapezunta prama jugu u odsjeku Dzevizlik. Osim toga bilo je okršaja između naših odijeljenja, obalne straže i ruskih četa, što su se iskrcale u Platuanu.

Brzjavu. Austro-Ugarska.

Odklapanje austrijskih i ugarskih ministara.

Beč, 23. (D. u.) Bečki i budimpeštanski službeni listovi objavljuju najviše svojeručno pismo, kojim biva podijeljeno ministru vanjskih posla barunu Borianu te ministarskom predsjedniku Tiszi, uz toplo priznanje njihovih dosadašnjih zasluga, vojnički krst prvoga reda za njihove civilne zasluge.

Balkan.

Talijansko naslije protiv Grka. — Grčki prosvjedi.

Atena, 22. (D. u.) Zastupnik Wolffovog ureda javlja: Talijani su napisali na granici sjevernog Epira grčku ophodnju, koja ih je bila na najljepši način pozvala, da predju granicu, e da raspravljaju s njome o vojničkom položaju. Grčki je vlada podigla prosvjed u Rimu protiv ovog skandaloznog postupanja Talijana.

Grčka je vlada izručila 18. o. mj. zastupnicima četvornog saveza pismeni prosvjed radi zatvorenja zaliva Sunda na Kreti sa strane entitinskih pomorskih sila. Prosvjed je vrlo energičan. Ističe teški položaj u koji je Grčka dospjela uslijed neprestanih zahtjeva i prosvjeda, kojima je izložena sa strane alijanca.

Francuska.

Gospodarstvena konferencija.

Pariz, 23. (D. u.) U komori bila je uložena interpelacija o uvjetima, pod kojima misli vlada sudjelovati kod gospodarstvene konferencije. Briand je odgovorio, da nema konferencija, koja će započeti u četvrtak, nikakovog službenog značenja. Obveze nikako ne obvezuju niti francuskog parlamenta niti francusku vladu. Konferencija, da se ne će vršiti uslijed poziva francuske vlade. Vlada će igrati samo ulogu dobrog i srdačnog gostoprimitelja.

Italija.

Atentat na talijanski vojnički most.

Lugano, 23. (D. u.) Talijanske novine javljaju o otkriću pokušnog dinamičnog atentata na

vrlo važan vojnički most. Oblasti su došle u trag atentatorima.

Neutralne države.

Predstojeća promjena španjolskog kabineta.

Pariz, 22. Pariski „Journal“ javlja iz Madrida, da će doskora slijediti promjene u španjolskom kabinetu. Dosadnji ministar financija Villanueva imao bi biti kod ponovnog sastava imenovan ministrom-predsjednikom, dočim bi ministar morarice, general Miranda ostupio. I ministar nastave Burell primio bi po svoj prilici drugu listnicu, Pitanje, da li će grof Romanones vodstvo vanjskog ministarstva pridržati ili isto jednomo svojih političkih prijatelja povjeriti, rije je još odlučeno. Sve ove promjene usijedit će po svoj prilici koncem travnja.

Dogodjaji na moru.

Rat sa podmornicama.

London, 23. (D. u.) Agenta Lloyd javlja iz Queenstowna: Norveški je parobrod „And Beh Daurstoch“ potonuo. Momčad je ovamo dospjela.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Francuska.

Pariz, 23. Službeno izvješće od 20. o. mj. 3 sata poslije podne:

Na lijevom brijegu Mose u noći trajno opstrjeljavanje naše druge linije. Na desnom brijegu Mose, poduzele su jučer u večer naše čete živahniji napadaj na neprijateljske položaje sjeverozapadno jezera kod Vauxa. Uspjelo im je, da su zaposjele dijelove neprijateljskih jaraka te osvojili utvrđeni nasip. Kod toga je poduzeća, koje je zadalo neprijatelju teških gubitaka, zarobljeno 10 časnika, 16 podčasnika te 214 momaka. Osim toga smo zaplijenili više strojnih pusaka i vojnog materijala. U Woervi ruseća vatra na neprijateljske sporne puteve.

U 11 sati na večer. — Zapadno Mose jaka topovska djelatnost u odsjeku visine 304 i Avocourta. Napadajem u okolici Morte Homme mogli smo potjerati neprijatelja iz nekoliko komada jaraka. što ih je zasjeo 10. I, istočno Mose žestoka topovska vatra u okolici Donauannonia i Vauxa. Na ostaloj je fronti dan mirno prošao.

Gospodstvo na Jadranu.

„Fremden-Blatt“ piše:

Poznatom drskoću dijele gospodari plijen pobjede, kojega se nijesu još ni iz daleka dočepali, a niti će ga dosegnuti. Štogod je na zemaljskoj karti modrom saroun nasarano svojataju Englezi kao svoju interesnu sferu. Medjutim, oni su dosta velučudni, da na pogredjenim pojedinih djelovima mora učine raznim vlastima koncesije. Sredozemno more imalo bi ostati pod vrhovnim gospodstvom Engleske, dok bi se Jadran, kao posve nezatno čor-more, imalo onima ustupiti, koji nastavaju područje uz Jadran. U jednom od posljednjih brojeva engleskoga o budućemjesenika „Nineteenth Century“ nalazi se članak nosti Jadrana. Nakon konačnog poraza, to se po sebi razumije, središnjih vlasti, Austro-Ugarska bit će izlučena — dakako — sa Jadrana, a Trst sa Jadranom spadati će Italiji.

Medjutim ozbiljne poteškoće po mišljenju engleskog pisca, zadava surlina Dalmacije i otoka pred njom. Tek posjed dalmatinske obale i otoka osigurava gospodarstvo na Jadranu. Nego se bas tamo ostro koce talijanski i srpski zahtjevi. Srbija zahtjeva i treba dovoljnu vezu s morem, pa je nalazi u Dalmaciji. Ali na Dalmaciji i Italiju iznosi svoje zahtjeve, da osigura sebi pomorsku vlast na Jadranu. Kako da Engleska odluči? Jer njoj, vrhovnoj gospodariči mora, pripada odlučivanje! U Londonu nijesu o tome baš na čistu. Glede zahtjeva nemoćne Srbije moglo bi preći na dnevni red, ali opet isključivo gospodarstvo nad Jadranom ne odgovara engleskoj politici, koja nastoji da izazove po svuda trenja, i u tu svrhu navodi odnose ravnovjesja, da do prigode bude mogla kao „tertius gaudens“ umjesiti se u posao.

Budućnost Jadrana ne zavisi od engleske odluke. Trst sa Istriom i Dalmacijom ostat će čvrsto u austro-ugarskim rukama, jer su postali vrijedniji za monarhiju nego ikada prije. S juga neka Grčka, ako je dobro svhatila položaj, proširi uz gori svoje granice preko Krfa. Grei zračnu najbolje postupati s Arnautilima, pošto su se više hiljada od njih već pogreli, pa će zajedno sa Austro-Ugarskom onamo od Krfa i Valone najbolje moći da zaštite slobodu na Jadranu protiv jedne proždrljive vlasti, koja nema ni u nacionalnom, ni u političkom, ni u gospodarskom pogleda temeljiti razlog na jedino isključivo gospodarstvo na Jadranu. Talijani se nemaju bojati poraženih Srba, već utakmicke Grka, koji će tako postati stražom Otrantskog prolaza.

Domaće vijesti.

Kino Crvenog križa. Upozoravam na lijepi film, „Gospodin bez stana“, u kojem živi prava duša dobroćudnog bečijca. Svi su razni prizori vrlo uspjesi. Komad je naišao već jučer ovdje u Puli na najveći uspjeh.

iz Dalmacije.

Za složan narodni rad u Dalmaciji. „Nar. List“ donosi od 14. travnja: Uslijed poziva gosp. predsjednika dra. Ivečića i pod njegovim predsjedanjem, sastadose se gospod. Dr. Juraj Biankini, Duličić dr. Ante, Ilijadica dr. Vice i načelnik Joakim Kunjašić na dogovor dneva 12. o. mj., te nakon svestrane izmjene mišljenja i nakon što se je konstatovalo, da je misao složnog narodnog rada naišla u našoj javnosti na opće odobravanje, zaključeno bi započeti akciju time, da se pozovu za sada Hrvatska stranka i Stranka prava, da imenuju pouzdanike, koji bi u njihovo ime povelj dogovore za postignućje željenog cilja.

Razne vijesti.

Glasovi o miru. Turski listovi saopćuju izjavu Giollitta, koju je on podao nekim političarima, i u kojoj je razvio svoje shvaćanje sadanjeg međunarodnog položaja i izjavio, da će Italija doskora sklopiti mir.

„Berliner Tagblatt“ javlja iz Haaga: U Holandiji, gdje do sada baš nijesu bili pristupačni mirovnim glasinama, kolaju od prekjučer uporne glasine o miru, a osobito u financiarnim krugovima. Amsterdamska je burza reagirala na te glasine povišenjem valute svojih zaraćenih vlasti, dok je holandska valuta, koja je do sada visoko stajala, naravno jako pala. List dodaje: U Berlinu nije ništa poznato o tim mirovnim glasinama.

Kad počinje čovjek da bude star? U strukovnom jednom časopisu raspravlja monakovski profesor Möller o tom nerješivom dodas pitanju. Te veli među ostalim ovo: „Pošto do danas još nije poslo za rukom utjecajima, da pozitivno utvrde, u kojim godinama da počinje čovjek bivati star koli u tjelesnom, toll u duševnom pogledu, pozabavaj čemo se tim pitanjem sa historijskog gledišta. Glasoviti je grčki utjenjak i liječnik Hipokrat utvrdio, da čovjek biva star tek u 70. godini svoga života, dok Rimljanin Varo uzima 60. godinu, te su prema njegovom prijedlogu doista bili u Rimu svi muzevi šezdesetogodišnjaci oprosteni i izlučeni iz javnih služba. Prema Solonu je čovjek u 28. godini na vrhuncu svoje tjelesne snage, a po Aristotelu između 30. i 36. godine, a što se liče duševnih sila, najrazvijenije je od 40. do 49. godini. Amerikanski istraživač Osler tvrdi, na temelju svojih protuvanja, da je čovjek tjelesno najmanjaži između 25. do 40. godine, a isto da vrijedi i za duševne sposobnosti, koje da između 40. godine padaju. Za dokaz ovomu potonjemu navodi činjenicu, da sva znamenitija otkrića i izumi potječu od ljudi mladih od 40 godina. Bilo

sad kako bilo, padanje tjelesnih i duševnih sila ovisi u prvom redu o samoj naravi i individualnosti, i svatko se osjeća mladim, dok može da nesmetano vrši svoje dužnosti. A konačno, lko od nas hoće da se otvoreno te rado prizna upoće „starim“?

Dva do sada nepoznata neprijatelja. O dvijem neprijateljima, koje do sada još nijesmo poznavali, javlja američki dopisnik berlinskog „Vossische Zeitung“. Dvije američke republike su naime Njemačkej navijestile rat. Prva je republika Counani, državnica, koja leži neudaleko od Atlantskog oceana, među francuskom Guyanom i Brazilijom, i koja je već od god. 1886. samostalna. Predsjednik je i diktator ove republike, bivši francesci časnik Adolf Besset-Beaufort, koji je bio svojedobno, radi nekoga zločina deportiran u Guyamu, pa se je kasnije „ut figura docet“, uspio među mogućenike ovoga svijeta, Counani, odnosno gospodin Besset sa svad Njemačkej navijestiti rat i predsjednik Beaufort se je faktično zaputio sa cijelom svojom vojskom od 300 momaka u Francusku.

Drugi do sada nepoznat neprijatelj je indijska republika Qakvi u državi Sonora. Stvar je bila ova: Na medju ove blažene države se nalazi ogroman i bogati posjed njemačkog farmera Schmida, koji imade ogroman broj prekrasnih konja. Kad su Indijanci doznali, da su Francezi, Rusi i Englezi navijestili Nijemcima rat, zaključili su i oni, da će se pomoći na taj način, da se domognu Schmidovih konja. Sazvali su zbor svojih poglavica, koji su zaključili, da se njemačkom caru navijesti rat, a ratni navjestaj izruči farmeru Schmidu kao njegovom zastupniku, no kako se kraj njegove farme nalaze farme nekih Američana i Meksikanaca, to su Indijanci i njima navijestili rat, ali dogodilo im se je kao i njihovim europskim saveznicima. Napali su Schmidta, koji nije bio lijen, već je pomoću svojih dobrih pušaka i hrabrih sluga neprijatelje čvrsto natjerao u bijeg. Država ga je već molila za mir, ali Schmidt je odklonio, i tako se slavni Qakvičanci nalaze još uvijek u ratu sa Njemačkom.

Ruski veliki gradovi. Uslijed ratnih su prilika radi nestašice živeća bile prisiljene uprave ruskih velegradova, da si svjore jasnu sliku o broju stanovnika. Pošto se je brojenje pučanstva — a to je bilo dosad prvo i posljednje — obavilo bilo u ruskom carslvin već godine 1897. i pošto su otad do danas i najveći gradovi samo površno i tek približno brojili svoje žitelje, to je rezultat brojenja, koji je bio obavijen posljednjih ovih sedmica, veoma zanimiv. Svagdje se javlja veoma veliki porast stanovnika bez obzira na silni onaj broj bjegunaca i evakuiranaca, koji su se zatekli u gradove. Tako imade ovih u Petrogradu i Moskvi po 100.000 duša, a u drugim gradovima po nešto manje. Ne uračunavajući dakle tih bjegunaca, koji su u gradovima samo privremeno našli utočišta, rezultat je najnovijeg brojenja pučanstva približno ovaj: Najveći je ruski grad sad kao i prije Petrograd, koji broji 2.318.000 žitelja prema 1.264.000 njih u godini 1897. Drevna prijestolnica Moskva, za koju se je držalo, e će najkrliti Petrograd, zastaje daleko za ovim, jer imade samo 1.983.000 žitelja, dok ih je godine 1897. brojila 1.038.000. Na trećem mjestu, koje je prije zauzimala Odesa, stoji danas Kijev, u kojem je pučanstvo razmjerno silno naraslo. Od 247.000 žitelja u godini 1897. poskoćeo je njihov broj danas na više od 600.000, dok imade Odesa tek 504.000 (1897: 403.000). Iz gradova u ruskoj Aziji nema našalost podataka, samo za grad Baku se saznaje, e bi mogao da broji 215.000 stanovnika, te da se je prema tomu taj broj od godine 1897. ovamo podvostručio. Isto se daje nagadati, o i Tiflisu i o nekim novim sibirskim gradovima, koji godine 1897. upoće i nije bilo, a danas mogu da se već ubrajaju među velegradove.

Telefon bez žica između Amerike i Europe. Pred učenicim je društvom „National Academy of Science“ u New-Yorku držao profesor J. Pupun ovih dana predavanje o svom najnovijem iznašuću, pomoću kojega se može da bez žica telefonira ne više tisuća kilometara, dok je dosad ovakovo telefoniranje nailazilo već na udaljenosti od stotinu kilometara na znatne poteškoće u spoznajivanju. Društvo je „American Telephon and Telegraphy Company“ uredilo u Arhingtonu kod Washingtona postaju za bežično telefoniranje, na kojoj mogu da se primaju telefonske vijesti sa Mare Island kod San Franciska, dakle iz daljine od 4500 kilometara. Profesor je Pupun medjutim usavršio svoj izum tako, e može telefonski razgovor posve jasno da se razabire i na udaljenosti od 9000 kilometara, a tako su daleko od Washingtona popriječno udaljeni veći europski gradovi, te će ovako biti omogućen jasan telefonski razgovor između Europe i Amerike.

NOVO! NOVO!
KINO
Crvenog križa
ULICA SERGIA BROI 34.
predvajati će danas dne 24. travnja film
„Gospodin bez stana“.

komad u 3 čina.

Početak prve predstave u 2: zadnje 6:20
ULAZNINA: I. prostor K 1; II. prostor 40 filira.
0000000000000000000000

Zadnje vijesti.

Rusi u Marsiliji nenaoružani i malovrijedni.

Milan, 23. (D. u.) Pariški dopisnik lista „Secolo“ javlja: Rusi, što su se u Marsiliji iskrcali, jesu bez oružja te će ga tek u Francuskoj dobiti. Imade ih na broju najviše jedna brigada. Pošto njihova vojnička vrijednost ne dolazi niti u obzir, ostati će po svoj prilici u Francuskoj samo dio, dočim će drugi dio igrati demonstrativnu ulogu gdje god drugdje, po svoj prilici u Solunu.

Njemačka ne će napustiti rata podmornica.

Berlin, 23. (D. u.) Listovi pišu dalje o američanskoj noti. Svi se složno podudaraju, da su američki zahtjevi neispunjeni. Najveći dio novina ističe nuždu, da se rat podmornica bezobzirno nastavi. Izrazuje se pouzdanje, koje se temelji na sudu strukovnjaka, da će se, pomoću ovog oružja, ako se ga bude upotrebljavalo samo za vojničkoga stanovišta, moći prisiliti Englesku na mir.

Američka nota morarkiji.

O torpediranju parobroda „Imperator“.

Ministarstvu vanjskih posala stigla je jedna američka nota, koja se bavi svojedobnim torpediranjem parobroda „Imperator“ u Sredozemnom moru. Nota se ograničuje na to, da upravi pitanje na vladu radi približiti okolnosti prigodom torpediranja.

Nijemci bacili bomba na rusko ljetalište.

Berlin, 23. (D. u.) Službeno. Skupina 10 njemačkih ljetala navaila je 22. o. mj. na rusko ljetalište Papeholm, na otoku Osel te je na njega bacila 45 bomba. Opažuje se je kod toga vrlo lijepi uspjeh. Prisilila su rusko ljetalo, da se spusti. Sva su se njemačka ljetala, uza sve žestoko opstrjeljavanje, povratila neostetečna.

0000000000000000000000

KAZALIŠTE CISCUTTI.

Danas dne 23. i ponedjeljak 24. prikazivat će se u kazalištu „CISCUTTI“ film, koji je bio uspješno prikazivan i u Zagrebu, i to:

Srcem i rukom za domovinu.

Isti će biti praćen Leharovom glazbom.

Cijene: Ulaznica 1 K po osobi, lože 2 K, sjedala 60 h, stajaci prostor 40 h, galerija 40 h. Početak u 2 sata, svršetak poslije 7 sati.

0000000000000000000000